

Критерії оцінки якості електронного посібника з ділової англійської мови

¹ Биконя Оксана Павлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант, Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

Анотація. У статті досліджуються критерії оцінки якості електронних посібників, їхніх показників для самостійного оволодіння майбутніми економістами діловою англійською мовою, передусім, англомовним діловим говорінням та письмом.

Ключові слова: електронний посібник, ділова англійська мова, критерії оцінки якості, ділове говоріння та письмо, самостійна позааудиторна робота, студенти економічних спеціальностей.

У процесі переходу української системи освіти до Болонського процесу зростає роль самостійної роботи, особливо позааудиторної, у підготовці фахівців, зокрема, майбутніх економістів. Частка самостійної роботи складає від 1/2 до 2/3 навчального навантаження з навчальної дисципліни. Це вимагає відповідного методичного забезпечення організації самостійної позааудиторної роботи студентів (СПРС). Переважна кількість годин СПРС вимагає наявності достатньої кількості навчальних матеріалів, навчальних підручників та посібників. Звідси, постає необхідність розробки викладачами електронних посібників (ЕП) зі своїх дисциплін, складовою частиною яких є індивідуальна та самостійна робота. Передусім, зазначимо, що ЕП – це сучасний засіб навчання, який значною мірою підвищує якість навчання іноземної мови, зокрема, ділової англійської мови (ДАМ), розвиває творчі здібності, інтуїтивне, образне мислення, сприяє вдосконаленню самостійних умінь і навичок, особливо позааудиторних, допомагає раціонально економити час. Використання ЕП дозволяє оптимізувати роботу викладача і покращити мотивацію студентів немовних спеціальностей, передусім економічних спеціальностей.

Проблемі структурування змісту електронного підручника, використання ЕП у навчальному процесі вищих та середніх навчальних закладах присвячені праці В.М. Базуріна, М. Байло, О.Б. Бігич, Е.К. Блинової, В.П. Вембер, О.В. Виштак, В.П. Волинського, О.О. Гриценчук, Т.М. Каменевої, О.І. Каменського, О.С. Красовського, Т.І. Коваль, Ю.Б. Кузнецова, В.М. Мадзігон, Н.В. Майєр, О.О. Полях, Л.П. Сущенко, С.О. Сисоєвої, С.Б. Фіялки, А.Ю. Чуфарлічевої, В.Б. Ясинського, М.І. Ястребова, D. Donovan, J. Roche та інші.

Метою статті є висвітлення критеріїв оцінки якості ЕП, їхніх показників для самостійного оволодіння майбутніми економістами ДАМ, передусім, англомовним діловим говорінням та письмом.

По-перше, нам треба розглянути класифікацію ЕП і засоби ІКТ, необхідні для їх створення,

по-друге, критерії створення та використання ЕП з ДАМ у СПРС.

Зазначимо, що дослідники визначають різні класифікації ЕП. Так, С.А. Раков класифікує ЕП за їх дослідницькими можливостями [22], В.Б. Ясинський – за їх базою [29]. В.П. Волинський пропонує свою класифікацію навчальних програмних засобів у залежності від базової архітектури [6]. В. П. Волинський поділяє педагогічні програмні засоби на такі групи: електронний довідник, електронний навчальний посібник, електронні навчальні посібники, електронний діагностуючий програмний засіб, комбіновані навчальні програмні засоби, комплексні пакети педагогічних програмних засобів [7]. В.Б. Ясинський поділяє ЕП на ті, що вимагають наявності спеціального програмного забезпечення для своєї роботи, і ті, що не вимагають такого забезпечення [29]. На думку науковця, ЕП, для функціонування яких достатньо наявності на комп'ютері браузера, більш перспективні [29].

Зазначимо, що С.А. Раков виділяє такі вагові коефіцієнти – умовні одиниці, за допомогою яких можна визначити педагогічну потужність ЕП [22]: 1. Гіпертекстовість (вага 1 у.о.) – можливість перегляду навчального матеріалу за гіперпосиланнями (за асоціативним зв'язком, змістом, індексним показником тощо). 2. Мультимедійність (вага – 2 у.о.) – можливість використання всіх засобів мультимедіа для більш ефективного подання навчального матеріалу (звук, графіка, мультиплікація, анімація, відео). 3. Інтегрованість (вага – 4 у.о.) – ЕП може включати не тільки навчальні матеріали, а й запитання, тести для контролю та самоконтролю, гіперпосилання та іншу довідкову та навчальну літературу, при розміщенні в Інтернеті може включати ще вебографію предметної галузі. 4. Конструктивність (вага – 8 у.о.) – тільки на основі ІКТ можна будувати навчальний курс за принципами конструктивізму у навчанні, згідно з якими навчання реалізується через конструювання когнітивних (уявних) моделей через експерименти з реальністю чи її комп'ютерними моделями, які краще за все будувати за допомогою фахових пакетів або

спеціалізованих діяльнісних середовищ, які можна розглядати як інструментальні системи побудови та дослідження комп'ютерних моделей об'єктів предметної галузі, що вивчається у даному навчальному курсі. 5. Інтерактивність (вага – 16 у.о.) – можливість організувати навігацію (послідовність пред'явлення навчального матеріалу) ЕП у залежності від успішності, психофізіологічних або інших індивідуальних характеристик студента, тобто забезпечити ЕП засобами зворотного зв'язку – механізму, який забезпечує керування процесом навчання (при цьому можливе керування як автоматичне, за допомогою самого ЕП, так і самостійне керування студентом послідовністю вивчення матеріалу електронного курсу на основі об'єктивних критеріїв моніторингу його навчання) [22, 109-110].

Також, С.А. Раков виділяє 4 класи ЕП: базового рівня, достатнього рівня, просунутого рівня, визначного рівня та перспективно-дослідницького рівня [22, 111-112].

ЕП базового рівня – електронний варіант звичайного підручника, який оздоблено системою гіперпосилань, електронним змістом та електронним індексним показником.

ЕП достатнього рівня – ЕП базового рівня, який додатково оздоблений мультимедійними засобами подання матеріалу.

Посібник просунутого рівня – ЕП, який додатково до розвиненої системи гіперпосилань та мультимедійних засобів подання навчального матеріалу оснащений також системою комп'ютерних тестів для тематичного та підсумкового контролю успішності навчального процесу.

Посібник визначного рівня – ЕП, який додатково до якостей просунутого рівня інтегрований з фаховим пакетом для даної предметної галузі або діяльнісним середовищем для комп'ютерного моделювання завдань предметної галузі та дослідження їх на основі комп'ютерних експериментів.

Посібник перспективно-дослідницького рівня – ЕП, побудований у діалоговій формі, де подання навчального матеріалу передують обговорення та постановка завдання, особливо вагомого для студента, яке займає ключове місце у даному курсі, розв'язання якого будується у режимі діалогу «студент – ЕП», для формулювання гіпотез використовується комп'ютерне моделювання, виконується постійний моніторинг успішності на основі діалогів та тестів, який визначає порядок вивчення тем [22, 111-112].

Згідно з С.А. Раковим, ЕП базового та достатнього рівнів не потребують ніякого спеціального програмного забезпечення для своєї розробки. Текстовий редактор MSspan lang="EN-US" Wordspan lang="EN-US" забезпечує всі технічні

потреби для цього. Розроблений ЕП можна зберегти у форматі DOC, span lang="UK" а можна перевести у формат HTML для наступного запису на CDspan lang="EN-US" або розміщення в локальній мережі або Інтернеті [22, 113].

Найдоцільнішим, вважає В.Б. Ясинський, створювати ЕП у форматі HTML, оскільки програмне забезпечення для такого посібника є стандартним і встановлюється на кожному комп'ютері [29]. Для підготовки графічних зображень доцільно використати графічний редактор (MSspan lang="EN-US" Paint,span lang="UK" Adobespan lang="EN-US" Photoshop або ін.). Для підготовки відеофрагментів доцільно використати відеоредактор. Для додавання в ЕП презентацій доцільно використати редактор презентацій (MS PowerPoint, MySlideShow, SlideShow MovieMaker або ін.).

Що ж стосується ЕП просунутого рівня, згідно із В.М. Базуриним, його створення ускладнюється необхідністю мати механізм зворотного зв'язку [1]. Звідси, технологія створення такого посібника буде складніша і не має єдиного вирішення. Можна створити ЕП у вигляді EXE-файлу за допомогою мови програмування (наприклад, Delphi). Можливо створити посібник у вигляді зв'язаних між собою HTML-файлів, а для реалізації зворотного зв'язку використати одну з мов сценаріїв (JavaScript, VBScript). ЕП для роботи в електронній мережі можливо створити за допомогою мови програмування PHP. Для функціонування такого посібника необхідний виділений сервер, на якому встановлені сервер Apache, інтерпретатор PHP і система керування базами даних MySQL (існує цілий ряд програм, які поєднують ці програми: PHPTrid, Denwer, XAMPP та ін.). В цьому випадку налаштування сервера зводиться до внесення змін в один конфігураційний файл httpd.conf, а процес створення електронного посібника наближається до процесу створення сайту. Зрозуміло, що створити аналогічну локальну версію ЕП важко.

Оскільки викладачі не настільки компетентні у створенні програмного ЕП, їм слід звертатися до професіоналів, тобто програмістів, які достатньо володіють мовами програмування або мовами сценаріїв, і зможуть допомогти викладачам створити якісний продукт. Неодмінною умовою створення якісного програмного продукту є також залучення до цього процесу кваліфікованого редактора. Отже, однією з організаційних проблем є взаємодія між автором змістової частини ЕП, редактором та програмістом.

При створенні ЕП для СПРС із ДАМ ми не можемо не враховувати систему *критеріїв* якості ЕП. Зауважимо, що вчені розходяться у поглядах, щодо оцінювання якості цього програмного

засобу для студентів немовного ВНЗ, але, вважаємо, що необхідно більше уваги приділяти науково обґрунтованим аспектам педагогічних і ергономічних передумов створення ЕП, розробці методики комплексного його використання у СПРС, а також створенню ЕП, який за своєю структурою, змістом, методикою подачі та пояснення навчально-методичної інформації відповідає би діючим навчальним та робочим програмам з ДАМ, передбачав практичну реалізацію основних дидактичних принципів навчання ДАМ та сприяв інтенсифікації роботи студентів економічних спеціальностей [11-14; 18; 21; 24; 29].

Першим критерієм оцінки якості ЕП, виокремлюємо, *ціннісний критерій*. Слідом за О.В. Віштак, до ціннісного критерію ми відносимо професійну значущість відібраного для ЕП навчального матеріалу з ДАМ, особливо ділового англомовного говоріння та письма, оскільки під час самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів у позааудиторний час, саме ЕП стає джерелом знань з ДАМ [6].

Показниками ціннісного критерію ЕП є: 1) мета створення ЕП відповідно до загальних цілей професійного навчання майбутніх економістів ДАМ; 2) у процесі СПР буде використовуватися ЕП; 3) передбачається, що студенти економічних спеціальностей будуть застосовувати ЕП з ДАМ, коли вони опанують *загальну* АМ на рівні В1.2.-В2.1; 4) мотиваційні чинники неперервного навчання студентів та зацікавленого їх ставлення до навчально-пізнавальної діяльності в інформаційно-комп'ютерному середовищі в позаурочний час.

Наступний критерій щодо структури ЕП з ДАМ та застосування чинних технологій у процесі його створення та впровадження у навчальний процес, ми виділяємо, *технологічний критерій*. До його показників, слідом за вченими, відносимо такі: нелінійність та багаторівневість структури ЕП з використанням гіпертекстових технологій подання інформації; можливість доповнення та модифікації навчального матеріалу ЕП з використанням мережних технологій; введення мультимедійних та мережних технологій у процес створення та впровадження в навчальний процес ЕП; рівень технічної досконалості і складності ЕП, його структури та стійкості до помилкових дій користувача [3-5; 8-11; 15-17; 31-32].

Зазначимо, що при розробці ЕП, необхідно використовувати можливість організації природного взаємозв'язку навчального матеріалу за допомогою гіперпосилань. Наявність їх розгалуженої структури дає змогу отримати додаткову інформацію у процесі його засвоєння і при цьому швидко повернутися до основного тексту

в певному модулі (темі). Гіперпосилання допомагають переміщуватися по ЕП, переглядати малюнки, звертатися до інших видань, навіть написати електронного листа. Зокрема, гіперпосилання можуть забезпечувати перехід: від змісту до тексту; від посилань у тексті до ілюстрацій, таблиць, списків літератури; від тексту до деяких інших електронних документів, розміщених в інтернеті, що розглядаються як додаткова література, а також до анімаційних, аудіо- і відеофайлів із динамічним описом процесів чи явищ тощо; від термінів, що трапляються в основному тексті й потребують пояснення, до глосарія; від умовних позначень і скорочень, наявних у тексті, до їх узагальненого переліку тощо; від тексту до блоку додаткової інформації (за його наявності); від тексту до приміток і коментарів; від термінів і понять, які містяться в покажчиках, до основного тексту, в якому вони згадуються.

Щодо *ергономічного критерію* створення та використання ЕП з ДАМ у СПРС, то його показники визначають параметри посібника, які впливають на ефективність навчання з точки зору психічного та фізичного здоров'я студентів, а саме: 1) інтерфейс ЕП не повинен генерувати повідомлення, що припускають неоднозначне тлумачення, надмірну допомогу, відео- та аудіо-ефекти, спричинити негативні емоції в користувача; 2) організація інформації на екрані ЕП повинна передбачати наявність стандартних навігаційних елементів (повернення до попереднього рівня та до головного меню, управління вікном, наявність контекстно-орієнтованої допомоги тощо), які використовуються в багатьох програмних продуктах, та максимально можливого використання робочої площі екрану [3-5; 8-11; 15-17; 29-32].

Зауважимо, що зв'язки в ЕП для навчання ділового англомовного усного та писемного спілкування необхідно здійснювати за допомогою таких засобів навігації:

1. *Меню*. Це – зміст із гіперпосиланнями, потрібними для переходу до основних розділів ДАМ згідно з відібраними нами ситуаціями ділового усного та писемного спілкування.

2. *Кнопки внутрішньої навігації* — текстові чи графічні гіперпосилання для гортання сторінок з певними видами завдань та вправ по тематиці уроку для самостійного позааудиторного опрацювання навчального матеріалу, які дають змогу: перейти на наступну сторінку уроку, повернутися на попередню або до змісту всього ЕП тощо.

3. *Підказки та посилання*, завдяки яким можна заглибитися в тему, розширити її, уточнити деталі. Вони допомагають у разі потреби (наприклад, під час виконання тестів) отримати пояс-

нення або посилання на опрацювання даного навчального матеріалу тощо. Важливо, як зазначає С.Б. Фіялка, щоб користувач, відкривши посилання, міг без проблем перейти до вихідної сторінки [26]. Інакше кажучи, "посилання в посиланнях" доцільні в розумних межах.

4. *Мультимедійний програвач*, який дозволяє звернутися до зовнішніх аудіо- чи відеофайлів, що містять звукові коментарі до ЕП з оволодіння АКК у говорінні та письмі.

Наступні критерії – *дидактичні*. Слідом за вченими, ми відносимо до них [6; 11-12; 22; 32-35]:

1) *критерій відбору навчального матеріалу* такий, як загальність у підходах до вивчення ДАМ і її розділів, саме навчання ділового усного та писемного спілкування на методологічному та методичному рівнях, що забезпечує широту підготовки майбутніх економістів і важливість розробки ЕП для їх подальшої роботи;

2) *критерій складності та трудності навчального матеріалу* з метою запобігання невизначеності під час СПР з ДАМ;

3) *критерій доцільності введення гіпермедіа*;

4) *критерій застосування*, тобто частоти використання понять у подальших фрагментах навчального матеріалу з ділового усного та писемного спілкування;

5) *критерій новизни інформації*, тобто співвідношення відомих і невідомих повідомлень і понять у тому чи іншому фрагменті навчального матеріалу з ділового англомовного говоріння та письма;

6) *об'ємно-часовий критерій*, який вводить обмеження не лише на обсяг навчального матеріалу, а й вимагає врахування часових норм навчальної діяльності тих, хто навчається;

7) *критерій модульності* електронних навчальних матеріалів, що забезпечує поетапне впровадження ЕП у навчання;

8) *критерій доступності і придатності форм подання навчального матеріалу*, що обираються, який слід розглядати із врахуванням психолого-педагогічних особливостей навчання ДАМ з використанням ЕП.

До показників дидактичних критеріїв відносимо [6; 11]: 1) професійно-діяльнісне спрямування змісту навчального матеріалу з ділового усного та писемного спілкування АМ, його інноваційність; 2) модульну організацію змісту навчального матеріалу з ДАМ, що реалізується впровадженням в ЕП спеціально спланованих та розроблених навчальних модулів та оптимального обсягу навчального матеріалу для самостійного оволодіння майбутніми економістами діловим говорінням та письмом у них; 3) складність навчального матеріалу з ДАМ; 4) об'ємно-часовий

показник, який вводить обмеження не лише на обсяг навчального матеріалу для СПР над формуванням англомовних компетентностей у говорінні та письмі, а й вимагає врахування часових норм, передбачених навчальною програмою ДАМ; 5) наочність інформації (у формі ілюстрації, демонстрації, відео-звукового супроводу); 6) розгалуженість та диференціацію змісту вправ та завдань у навчанні ділового говоріння та письма, що передбачає відбір навчального матеріалу для навчальних чи контролюючих вправ та завдань з урахуванням рівнів їх складності; 7) інтегративність змісту навчання ділового говоріння та письма, що забезпечує інтеграцію елементів у змісті ДАМ відповідно до міждисциплінарної цілісної системи.

Для СПРС, майбутніх економістів, над формуванням англомовних продуктивних компетентностей під час створення ЕП необхідно також звернути увагу на врахування *навчально-методичного критерію* організації навчання студентів у середовищі ЕП. Слідом за Т.І. Коваль, віризмемо такі його показники [11]:

1) *інтерактивність ЕП*, що передбачає здатність забезпечувати діловий вербальний та невербальний усний та письмовий навчальний діалог між суб'єктами навчання і між студентом та ЕП через комунікаційні канали зв'язку, завдяки якому здійснюється обмін навчальним матеріалом з ДАМ та результатами його опрацювання;

2) *реалізація в середовищі ЕП методів*, що спонукають студентів до *вмотивованої розумової та рефлексивної діяльності*, які передбачають включення в текст зразків ділового усного та писемного спілкування АМ, тестів і завдань для самоконтролю та самоаналізу, посилань на спеціалізовані інформаційні ресурси мережі Інтернет для самостійного опрацювання тощо;

3) *реалізація в середовищі ЕП методів стимулювання пізнавальної діяльності студентів і управління* нею, які передбачають, наприклад, поступове ускладнення матеріалу у навчанні ділового усного та писемного мовлення, використання питань наведення та коригуючого методу типу „підказка" у зворотному зв'язку, впровадження проблемного навчання, автоматизованого навчального тестування тощо;

4) *відтворення в середовищі ЕП методів виховання*, спрямованих на формування патріотизму, дисциплінованості, поваги до праці, до міжкультурного ділового спілкування, прагненням постійно вдосконалюватися у процесі самоосвіти тощо.

Під час СПРС над формуванням продуктивних компетентностей ДАМ необхідно врахувати *контрольно-оціночний критерій* когнітивної складової готовності майбутніх економістів до

інформаційно-комп'ютерної діяльності з ЕП. Показниками цього критерію є: орієнтація на цілісну систему контролю та оцінювання рівня володіння продуктивними компетентностями у СПРС та наявність модифікованої шкали оцінювання, що дозволяє адаптувати ЕП до відповідних норм чинної у ВНЗ модульно-кредитної системи контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів.

Останній критерій, який відіграє дуже важливу роль у навчанні ділового усного та писемного спілкування АМ при організації СПРС є *критерій управління траєкторією навчання*. До показників цього критерію можна віднести типи стратегій управління, реалізованих у ЕП для ДАМ, що визначають дії суб'єктів навчання в інформаційно-комп'ютерному навчальному середовищі.

Таким чином, при створенні ЕП для СПРС з навчання ділового англомовного говоріння та письма нам необхідно враховувати такі *критерії якості придатності* ЕП як: ціннісний, технологічний, ергономічний, дидактичний (критерій відбору навчального матеріалу; критерій складності та трудності навчального матеріалу; критерій доцільності введення гіпермедіа; критерій частоти використання понять з ДАМ; критерій новизни інформації; об'ємно-часовий критерій; критерій модульності електронних навчальних матеріалів; критерій доступності і придатності форм подання навчального матеріалу), навчально-методичний, контрольний-оцінювальний та критерій управління траєкторією навчання. Подальшими перспективними напрямками нашої роботи є розглянути етапи розробки ЕП для СПРС з ДАМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базурін В.М. Електронний посібник у розвитку дослідницьких умінь майбутніх учителів математики і фізики [Електронний ресурс] / В.М. Базурін. Режим доступу: <http://umniki.com.ua/?q=node/695>.
2. Байло М. Використання електронних посібників для організації самостійної роботи студентів (на прикладі матеріалознавства) / М.Байло // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2008. – №5. – С. 67-73.
3. Биков В.Ю. Підвищення значущості інформаційно-комунікаційних технологій в освіті України / В.Ю. Биков // Педагогіка і психологія. — 2009. — №1. — С.28-33.
4. Бовтенко М.А. Комп'ютерна лингводидактика : [учеб. пособие] / М.А. Бовтенко. – М.: Флинта : Наука, 2005. – 216 с.
5. Вембер В.П. Що слід враховувати під час структурування матеріалу в електронному підручнику / В.П. Вембер // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – №4. – С. 38-42.
6. Виштак О.В. Критерии создания электронных учебных материалов / Ольга Васильевна Виштак. – Педагогика. – 2003. – № 8. – С. 19-22.
7. Волинський В.П. Класифікація програмних засобів навчального призначення / В.П. Волинський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – № 1. – С. 19-20.
8. Гризун Л.Е. Дидактичні основи створення сучасного комп'ютерного підручника : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Л.Е. Гризун; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2002. – 20 с.
9. Жалдак М.І. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики / М.І. Жалдак, В.В. Шут, М.І. Лапінський. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2004. – 182 с. – (Посібник для вчителів).
10. Жосан О.Е. Електронний посібник у школі: дидактичні можливості / Олександр Едуардович Жосан // Дев'ята Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Простір і час сучасної науки» – Режим доступу : <http://intkonf.org/kand-ped-nauk-zhosan-oe-elektronniy-posibnik-u-shkoli-didaktichni-mozhливosti/>.
11. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : [навчальний посібник] / Т.І. Коваль, С.О. Сисоєва, Л.П. Сущенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.
12. Красильникова В.А. Использование информационных и коммуникационных технологий в образовании // В.А. Красильникова / Оренбургский гос. ун-т. – Оренбург: ОГУ, 2012. – 291 с.
13. Красовський О.С. Дидактичні основи формування змісту електронних підручників / О.С. Красовський // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 2. – С. 134-142.
14. Кузбит І.М. Створення та використання електронних посібників у навчальному процесі [Електронний ресурс] / І.М. Кузбит // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 1 (73). – С. 202-210. – Режим доступу до журн.: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/komp/2009_1/r1_5.pdf.
15. Лапінський В.В. Проблемні аспекти розробки і використання електронного підручника [Електронний ресурс] / В.В. Лапінський. – 2000. – Режим доступу: <http://edu.ukrsat.com/labconf/tezy/8/problemspect.html>. – Заголовок з екрану.
16. Мадзигон В.М. Дидактичні вимоги до електронних підручників / В.М. Мадзигон // Проблеми сучасного підручника. – Вип. 10. – К. : Ін-т педагогіки НАПН України, 2010. – С. 4-7.
17. Машбиц Е.И. Компьютеризация обучения: проблемы и перспективы / Ефим Израилевич Машбиц. – М.: Знание, 1986. – 80 с. – (Новое в жизни, науке, технике. Сер. „Педагогика и психология“; № 1).
18. Осадчий В.В. Створення електронного підручника: принципи, вимоги та рекомендації. [навчальний посібник] / В.В. Осадчий, С.В. Шаров – Мелітополь: РВЦ МДПУ, 2011. – 120 с.
19. Педагогические технологии: [Учебное пособие для студентов педагогических специальностей] / [под общей ред. В.С. Кукушина]. – М.: ИКЦ

- "МарТ"; Ростов н/Д : Издательский центр "МарТ", 2004. – 336 с.
20. Потапова Р.К. Новые информационные технологии и лингвистика / Р.К. Потапова. – М.: МГЛУ, 2002. – 573 с. – (Серия "Библиотека лингвиста").
21. Програма з англійської мови для професійного спілкування/ Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнко та інші. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
22. Раков С.А. Математична освіта: компетентісний підхід з використанням ІКТ: Монографія / С.А. Раков. – Х.: Факт, 2005. – 360 с.
23. Самарина Н.В. Создание гипертекста в процессе работы над электронным учебником по истории / Н.В. Самарина // Опыт компьютеризации исторического образования в странах СНГ: сб. ст. / под ред. В.Н. Сидорцова, Е.Н. Балыкиной. – Мн.: БГУ, 1999. – С. 195-200.
24. Стрикелева Л.В. Педагогические основы повышения эффективности учебного процесса в вузе с помощью применения АОО: дис. ...канд. пед. наук. 13.00.01 – Общая педагогика, история педагогики и образования / Лариса Владимировна Стрикелева. – Минск: БГУ, 1984. – 209 с.
25. Ухань П.С. Интерактивний Web-Apache&PHP / П.С. Ухань // Комп'ютер у школі та сім'ї. –2007. – № 2. – С. 36-38.
26. Фіялка С.Б. Принципи організації електронних навчальних видань із культурознавства / С.Б. Фіялка // Інститут журналістики. – 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2348>.
27. Цатурова И.А. Компьютерные технологии в обучении иностранным языкам: [Учебно-метод. пос.] / И.А. Цатурова, А.А. Петухова. – М.: Высш. школа, 2004. – 95 с.
28. Яковенко Т.В. Обзор требований к созданию электронных учебников [Электронный ресурс] / Т.В. Яковенко, И.В. Пустовалов // Проблемы інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. праць. – 2007. – № 18-19. – С. 202-210. – Режим доступу до журн.: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2007_18-19/07ytvces.PDF.
29. Ясинский В.Б. Каким должен быть электронный учебник в формате HTML [Электронный ресурс] / В.Б. Ясинский // Электронный журнал «ИССЛЕДОВАНО В РОССИИ». Режим доступа к журналу: <http://zhurnal.ape.relam.ru/articles/2001/011.pdf>.
30. Ястребов М.І. Електронний підручник — компонент сучасного освітнього середовища / М.І. Ястребов, О.О. Полях // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Серія – Радіотехніка. Радіоапаратобудування. – 2010. – Вип. 40. – С. 161-164.
31. Donovan D. Computer Mediated Communication and the Basic Speech Course / D. Donovan // Interpersonal Computing and Technology: An Electronic Journal for the 21st Century. – 1995. – Vol. 3. – No. 3. – P. 32-53.
32. Hurd S. Developing autonomy in a distance language learning context: issues and dilemmas for course writers / S. Hurd, T. Beaven, A. Ortega – Oxford : Oxford University Press, 2001. – 370 p.
33. Narcy-Combes J-P. Didactique des langues et TIC / J-P. Narcy-Combes. – P.: Orphys, 2005. – 240 p.
34. Nelson M.R. E-Books in Higher Education: Nearing the End of the Era of Hype? / M.R. Nelson // EDUCAUSE Review. – 2008. – Vol. 43. – №. 2. – P. 40-56.
35. Roche J. Handbuch Mediendidaktik / J. Roche. – Ismaning : Hueber, 2008. – 176 S.

Bykonya O.P. Quality assessment criteria of electronic textbook in Business English

Abstract. This article deals with quality assessment criteria of electronic textbook to the organization of future economists' self-study work of a class in Business English, especially in English Business Speaking and Writing. On the basis of critical analysis of scientific literature psychological, pedagogical prerequisites of future economists' self-study work organization with using electronic textbook on acquiring Business English has been grounded. A set of demands on multimedia learning tools and criteria for the evaluation is suggested. The main stages of developing multimedia learning materials using authoring software are distinguished.

Keywords: electronic textbook, quality assessment criteria, Business English, Business Speaking and Writing, self-study work of a class, students of economic specialities

Биконя О.П. Критерии оценки качества электронного пособия по деловому английскому языку

Аннотация. В статье анализируются критерии оценки качества электронного пособия по деловому английскому языку для самостоятельной позааудиторной работе студентов экономических специальностей, особенно для самостоятельного овладения будущими экономистами англоязычным деловым говорением и письмом. На основании критического анализа научной литературы по проблемам исследования в статье обоснованы психолого-педагогические и методические предпосылки организации самостоятельной позааудиторной работы студентов экономических специальностей с использованием электронного пособия для изучения делового английского языка. Рассмотрены компоненты таких средств (графический и аудитивный текст, видео, статистическая и динамическая графика), основные свойства и характеристики (интерактивность, гипермедийность, обратная связь), а также пути и способы учебного воздействия на студентов с помощью мультимедийных средств обучения. Конкретизированы критерии оценки качества электронного пособия: определение ориентировочных характеристик мультимедийных материалов перед началом разработки; корректировка и детализация требований в процессе разработки; оценка качества мультимедийных материалов после окончания разработки).

Ключевые слова: электронное пособие, критерии оценки качества, деловой английский язык, деловое говорение и письмо, самостоятельная позааудиторная работа, студенты экономических специальностей